

Publicat a *CONGRÉS D'ARQUITECTURA 2016* (<https://congresarquitectura2016.org>)

Inici > Figueres obre el Simposi sobre Sòl No Urbanitzable: la normativa, la sensibilitat i l'ètica en la gestió del Sòl No Urbanitzable

Figueres obre el Simposi sobre Sòl No Urbanitzable: la normativa, la sensibilitat i l'ètica en la gestió del Sòl No Urbanitzable

© Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC)

Àmbit:

Publicat:

11 octubre 2016

L'Auditori dels Caputxins de Figueres va acollir el passat 7 d'octubre la primera jornada del Simposi sobre Sòl No Urbanitzable ^[1] (SSNU), que **va centrar la seva atenció en les construccions i en les activitats que es poden trobar i desenvolupar en aquesta tipologia de sòl. En l'actualitat, Catalunya té més de 500.000 edificacions identificades en sòl no urbanitzable** el que ens ha de portar a una reflexió sobre el futur que obre la societat de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), i **si l'àmbit rural pot oferir i permetre noves oportunitats que donin nova vida als àmbits rurals o a edificacions en desús.**

La jornada va arrencar amb la benvinguda per part de l'alcaldeessa de Figueres, Marta Felip, i del delegat de l'Alt Empordà del COAC, E. Antoni Vilanova. Seguidament, l'arquitecta Anna Barceló va plantejar **quins haurien de ser els límits i el futur d'aquest sòl**, ja que es fa evident que la legislació és important per la necessitat humana i preservació del paisatge, però segurament s'han de reajustar aquestes normes: ampliar les activitats admeses, decidir què es pot fer amb les construccions amb un futur incert, diferenciar els diferents tipus de sòl (agrícola, forestal), perquè no haurien de tenir les mateixes regles.

La primera intervenció va anar a càrrec del **poeta i arquitecte Joaquim Español**, amb la conferència 'Natura i Simulacre'. Va fer una forta crítica a les intervencions realitzades en el sòl no urbanitzable al llarg del temps causant **l'artificialització de la natura amb la sobreexplotació i amb la sobreprotecció**, arribant a l'extrem que la natura, "abans universal, ha passat a ser museística". I en relació amb les intervencions de les edificacions del sòl no urbanitzable, va comentar que aquestes estan imitant "una falsa imatge rural a l'extrem de simular un pessebre". Va afirmar que la distància entre l'home i la realitat cada vegada és més gran; que "l'home veu la natura a través d'una pantalla, en lloc del contacte directe". Español és de l'opinió que tots hem de dominar les eines de transformació del sòl no urbanitzable, on el projecte no ha d'actuar sobre les conseqüències dels desperfectes (dissimulant les avaries) sinó en les causes: cal instruir amb el no-fer abans del fer. Va concloure que cal una mirada innovadora.

La segona intervenció la va fer **Francesc Muñoz, doctor en geografia i professor del Departament de Geografia de la UAB**, que va definir que el sòl no urbanitzable és ambigu i contradictori, "no se'n coneixen on estan els límits (in ? out)". També va explicar que les ciutats en el mediterrani són diferents (n'hi ha de compactes, de contínues, de discontinúes), i per tant calen protocols d'actuació diferents. A més els processos i necessitats actuals han canviat (noves infraestructures de serveis, parcs d'oci, nous tipus d'equipaments com plantes de tractament de residus, etc.), així que el sòl no urbanitzable "ha de passar de valor residual a valor estratègic". També va expressar la necessitat de reconèixer i apostar pel patrimoni ordinari, que és la gran majoria, i no només l'extraordinari. Per això "cal una nova caixa d'eines per intervenir en aquest patrimoni ordinari i generar una narrativa al sòl no urbanitzable que ara no té". Va apostar per unes estratègies d'intervenció integral: el clúster (combinar les premisses bones dels diferents projectes), i va concloure que s'ha de combinar la intervenció i la gestió, ja que actualment els professionals estan especialitzats en diagnòstic o projecte.

Per la seva banda, **Manuel Ruisánchez, arquitecte, paisatgista i membre del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori de la UPC**, amb "Intervenint en el

paisatge'. En el seu discurs va apostar per una mirada sintètica, de projecte, per donar valors. Va explicar que "la mirada és el que fa el paisatge; aquest no existeix sense aquesta". També va fer una reflexió sobre la nomenclatura, el sòl "no" urbanitzable és d'exclusió, és la resta, és el que no es considera urbà. Segurament, "no és la nomenclatura més idònia". A més, va exposar que per generar llocs cal un projecte i aquest ha de considerar la infraestructura, el sistema, el sòl, així com la mateixa realitat. És de l'opinió que s'ha d'apostar per la renaturalització (construir de forma natural). Va concloure que construir en sòl no urbanitzable "no és un problema sinó que cal estudiar i entendre el lloc, i tenir capacitat de projecte. Cal recuperar la infraestructura multifuncional no només la lineal. S'ha de tenir consciència que s'està intervenint en el territori: **no només es construeix paisatge sinó que cal activar-lo amb els mecanismes de projecte.**"

El matí es va tancar amb una taula rodona en la qual es va identificar que el sòl no urbanitzable està format per peces de mosaic unides per corredors i que aquestes connexions estan desapareixent. **S'està posant en risc l'estabilitat del territori.** Per projectar no es pot tenir una visió única, s'ha de tenir en compte la infraestructura del verd, del paisatge, del patrimoni, de la tecnologia, del clima, de la cultura, del fet social, de la memòria. Es va parlar que hi ha una angoixa del que s'està construint en aquest context, però **no s'arregla amb normatives sinó amb la sensibilitat.** Cal un compromís ètic del projectista i fer una anàlisi dels valors que es vol tenir.

La tarda va ser el moment per conèixer exemples pràctics; de conèixer projectes reals. Jaume Torrent va fer una reflexió parlant dels micropobles i del significat de rehabilitació i reconstrucció (construir de nou). Tot seguit, va donar pas a la primera experiència pràctica que va anar a càrrec del **paisatgista Martí Franch** amb el 'Projecte de la vora'. Franch va voler remarcar que cal ser conscients que hem manipulat el territori i s'ha de tornar a qüestionar les coses. "El paisatge s'ha d'entendre com una infraestructura". Va ser crític amb el fet que es projecta sobre plànol sense conèixer el lloc; es projecta sobre topogràfic "on totes les línies tenen el mateix valor". Va reivindicar que s'ha d'anar al lloc, a conèixer el territori. També va afirmar que s'ha de replantejar com practicar l'ofici.

La segona presentació la va fer **Bernat Llauradó, urbanista, arquitecte i arquitecte tècnic especialitzat en l'urbanisme als micropobles.** Va fer una ponència sobre el desenvolupament urbanístic i els processos urbanitzadors que s'han dut a terme en els pobles amb menys de 500 habitants (micropobles), on l'entorn paisatgístic és molt fràgil. Va exposar que els micropobles de Catalunya són diversos en funció d'on estan situats. Va reflexionar sobre els valors patrimonials, i va explicar que "la identitat del territori s'ha perdut". Va posar exemples d'urbanitzacions mal situades i desproporcionades, i va manifestar que cal un catàleg de façanes urbanes. També va mostrar interès en què s'ha de recuperar les façanes de darrere dels pobles, ja que és un valor paisatgístic. Va afirmar que **hem de fer un urbanisme més artesanal i que s'han de fer canvis en la normativa** municipal i autonòmica. En relació a la forma d'actuar en pobles de nuclis petits va exposar que els valors paisatgístics s'han de legislar de manera que contemplin tant el control i rigorositat en els detalls constructius, que marquen i conformen els valors patrimonials edificats, fins al control dels valors paisatgístics globals, a l'escala dels paisatges on estan immersos. Va concloure que cal construir reformant, rehabilitant, ampliant de manera justa i precisa i al lloc que toca.

Seguidament, l'**arquitecte José González Baschwitz** va intervenir per parlar de la problemàtica de les edificacions històriques. Va esmentar el **desajust entre dimensions del patrimoni edificat i les necessitats actuals de l'habitatge unifamiliar**. Va exposar que "actualment l'única sortida que hi ha per aquests habitatges és l'ús turístic". Va posar èmfasi amb la complexitat de les tramitacions: només les societats de certa envergadura són capaces de tramitar els expedients, mentre que els petits propietaris es veuen incapaços de tramitar els expedients necessaris. També va reflexionar sobre les **edificacions agropecuàries, edificis descuidats, abandonats, i sobre les ruïnes**. **González Baschwitz va posar en qüestió el marc normatiu i va exposar contradiccions** com per exemple, que no es permet l'habitatge plurifamiliar en el sòl no urbanitzable però si s'admeten plurihabitatges d'ús turístic. Va considerar que "s'està enfocant tot cap a l'ús turístic" i pot haver-hi altres sortides en les edificacions del sòl no urbanitzable. Va proposar com s'han de regular els usos, en funció de les característiques objectives de cada masia: grandària, accessibilitat, riscos, entorns protegits i estat de conservació.

L'**arquitecte Lluís Auquer** va parlar sobre 'La tragèdia d'un riu' on va contrastar la capacitat creadora de la naturalesa enfront de la capacitat transformadora i destructiva de l'home. Va fer una reflexió sobre l'evolució del territori des de l'era glacial fins a l'actualitat, i va afirmar que **s'ha d'articular la modernitat amb la natura, recuperant l'ecosistema**.

La tarda també va ser el torn de **Montserrat Nogués, arquitecta**, que va explicar el projecte 'Rehabilitació i ampliació de la masia Can Calau de St. Joan les Fonts', una obra premiada a la XIII Biennal Espanyola d'Arquitectura i Urbanisme i als Premis d'Arquitectura de les Comarques de Girona. Va exposar que la rehabilitació és més sostenible que construir de nou, però que les administracions haurien de posar més facilitats. Va presentar un projecte on exteriorment es recupera el volum original, i interiorment la distribució està feta segons les necessitats del client. L'obra que va explicar combina l'arquitectura tradicional amb la contemporània. I va explicar que creu que la construcció nova (ampliació) no ha d'imitar l'antic.

I, finalment, la darrera intervenció del dia va ser la d'**Un parell d'arquitectes (Guillem Moliner i Eduard Callís)** amb 'Tot furgant la Terra'. La ponència la va fer Guillem Moliner que va explicar a l'auditori que la construcció en el sòl no urbanitzable és diferent segons la situació i no hi ha cap manual. Va exposar que quan es construeix en el sòl no urbanitzable s'està domesticant el territori que en principi és salvatge: la casa fa el paisatge, la casa construeix el paisatge, el transforma, l'articula, i també el paisatge fa la casa, es pot introduir el paisatge dins la casa. Va explicar que **s'ha de poder reinterpretar la construcció tradicional**; que l'edificació "s'ha de poder transformar, ha de ser flexible perquè tot evoluciona i canvia, i les necessitats també".

Aquesta primera jornada dona peu a la segona dedicada al Paisatge, que tindrà lloc el pròxim divendres 14 d'octubre a la Sala El Torín d'Olot [2]. En total, seran tres dies on més de trenta professionals, entre els quals trobem arquitectes, urbanistes, paisatgistes, geògrafs, posaran sobre la taula l'estat de la qüestió dels dos grans blocs que tracta el simposi. Un espai que ha de servir per fer preguntes sobre el futur d'aquesta tipologia de sòl i com ha d'afrontar les transformacions que se li ha d'aplicar amb una nova normativa. Aquest Simposi s'emmarca dins les activitats del Congrés d'Arquitectura 2016 i ha estat

organitzat per la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC), i forma part dels actes del Congrés d'Arquitectura 2016. Compta amb el suport de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona, els Ajuntaments de Girona, Figueres i Olot, l'Observatori del Paisatge, i la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot.

Source URL: <https://congresarquitectura2016.org/ca/content/figueres-obre-el-simposi-sobre-s%C3%B2l-no-urbanitzable-la-normativa-la-sensibilitat-i-l%C3%A8tica-en>

Links

[1] <http://www.simposisnu.com/>

[2] <http://congresarquitectura2016.org/ca/content/simposi-sobre-sòl-no-urbanitzable-bloc-2-paisatge>